

Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Eğitiminde Açık Deniz Stajlarında Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir Araştırma

Barış KULEYİN

Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi
Denizcilik Eğitimi Anabilim Dalı
Tel: (0232) 412 88 01
E-Posta: baris.kuleyin@deu.edu.tr

Öz

Gemiadamlığı her zaman meşakkatli bir meslek olmuştur. Aslında mesleğe dair sıkıntılar daha mesleğe başlamadan, eğitim sürecinde ortaya çıkmaktadır. Söz konusu eğitim sürecinin en önemli parçası olan açık deniz stajlarında; staj bulma konusundan istenilen gemi türü seçimine, yapılması gereken staj süresinden gemide stajyerlere uygulanan eğitim politikasına ve her zabitin edinmesi gereken bilgi birikiminin sağlanabilmesine kadar birçok sıkıntı yaşanmaktadır. Türkiye’de denizcilik öğrenimi gören öğrencilerin en sancılı ve sıkıntılı dönemleri, staj bulma ve stajda alınan eğitimin kalitesi konularıdır. Bu durumun bilimsel bir yaklaşımla irdelenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, deniz ulaştırma işletme mühendisliği (DUİM) eğitimi gören öğrencilerin “açık deniz stajları” hakkındaki bakış açılarının ölçülmesi, karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak, Demir’in (2010) çalışmasında kullandığı 38 ifadeli anket formu, denizciliğe uyarlanarak kullanılmıştır. Söz konusu anket uygulaması sonucu elde edilen verilerin analizinde, SPSS 22 paket programı kullanılarak, tanımlayıcı istatistiksel analizler, hipotez testleri için ise bağımsız örneklem t-testleri uygulanmıştır. Genel olarak ankete katılan öğrenciler; yaptığı stajın denizcilik mesleğini daha iyi tanımasını sağladığını, staj döneminde işle ilgili yaptığı hataların, mesleği öğrenmesinde faydalı olduğunu ve iş hayatında benzer hataları tekrarlamayacağını ve staj dönemi boyunca geminin farklı bölümlerinde staj yapmanın eğitici/geliştirici olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca staj dönemi boyunca okulun ve staj yapılan kurumun verdiği desteğin yeterli olmadığını ifade etmektedirler. Bu durum açık deniz stajları konusunda daha sistematik bir yaklaşıma ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Deniz ulaştırması, açık deniz stajı, denizcilik eğitimi.

Giriş

Staj, herhangi bir meslek edinecek olan kimsenin geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemi ve bu kimsenin, meslek bilgisini arttırmak için bir kurumun bir veya birçok bölümünde çalışarak geçirdiği dönemdir (TDK, 2015). Staj, öğrencilerin eğitim-öğretim dönemlerinde edindikleri teorik bilgilerin veya laboratuvar ölçekli uygulamaların, büyük ölçekli endüstriyel üretimlerde nasıl yer aldığını gördükleri, çalışmalara aktif olarak katılarak bilgi ve becerilerini geliştirdikleri, mesleğe ilk adım attıkları önemli bir süreçtir. Okulda edinilen bilgiler genelde

teoriden öteye geçmez. Öğrenciler belli bir konu üzerinde yazılmış olan kaynakları okur, çalışırlar ama edindikleri bu bilgiyi nasıl uygulayacaklarını bilemezler. Her ne kadar bazı bölümler laboratuvar çalışmaları sunsa ve öğrencilerine pratik yapma imkânı verse de, sınıf geçmek için edinilen bilgiler uygulanmadıklarından, bir süre sonra unutulmaya mahkûmdurlar. Staj süreci öğrencilere bilgiler hala tazeysen pratik yapma ve bu bilgileri uygulamaya geçirme imkânı sunmaktadır. Bu noktada özellikle denizcilik sektöründe çalışacak öğrencilerin stajlarının önemi bir kez daha öne çıkmaktadır. Açık deniz stajı, denizcilik fakültelerindeki ve yüksekokullarındaki dört yıllık öğretim süresi boyunca yapılması gereken 12 aylık staj dönemidir. Staj dönemi; öğrencilerin teorik derslerde öğrendiklerini uygulama imkânı sunmaktadır.

Dört yıllık fakülte ve yüksekokulların DUİM bölümlerindeki öğrenciler, bir yıllık İngilizce hazırlık eğitiminden sonra, STCW (Standards of Training Certificate and Watchkeeping-Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Tutma Standartları) Sözleşmesinin (ITF, 2010: 31-32) öngördüğü ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın (UDHB) onayladığı A-II/1 (IMO, 2013) müfredat programına göre eğitim görmektedir (UDHB, 2015). Bu eğitimleri sırasında öğrenciler liman seferi dışında çalışan 500 GRT'dan büyük gemilerde 6 ayı köprüüstünde eğitim olmak üzere toplam 12 aylık açık deniz stajı eğitimini tamamlamak zorundadır. Açık deniz stajı, dayandığı uluslararası kurallarla belirlenen, DUİM mesleki becerilerini kazanmaları ve mesleki eğitimlerini istenilen doğrultuda yürütebilmeleri için bir yol gösterici eğitim olarak uygulanmaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Denizcilik Fakültesi Staj Yönergesi'ne göre, açık deniz stajı deniz ulaştırma işletme mühendisleri öğrencileri için ikinci yarıyıl sonunda 2,5 ay dördüncü yarıyıl sonunda 2,5 ay ve beşinci yarıyıl sonunda 7 ay olmak üzere toplam 12 ay olarak yapılmaktadır (DEÜ, 2015).

Çalışmanın ilk bölümünde yöntem, veri toplama araçları, evren, örneklem ve kısıtlar yer almaktadır. İkinci bölümde veri analizi ve çalışmanın bulguları sunulmaktadır. Üçüncü ve son bölümde ise araştırmanın sonuçları bulunmaktadır. Çalışmada açık deniz stajı yapan öğrencilerin staja yönelik algılarına ilişkin bir araştırma yapılmıştır. Araştırma açık deniz stajına çıkacak öğrencilerin staj bulmalarındaki zorlukların belirlenmesi ve staj dönemindeki zorlukların önüne geçilebilmesi konularında öneriler sunmayı amaçlamıştır.

1.Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntemi veri toplama araçları, örneklem grubu ve kısıtlar olmak üzere üç alt başlıkta incelenmektedir.

1.1. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, “açık deniz stajları” değerlendirmeleri için bir anket formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu, Demir'in (2010) çalışmasında kullandığı anket formunun denizciliğe uyarlanmasıyla oluşturulmuş toplam 38 ifadeli (**Tablo 1**) bir anket formudur. Söz konusu ankette (**EK 1**), öğrencilere ve staj yapılan gemiye ilişkin bilgiler yer almaktadır. Algıların derlenmesinde ise 5'li likert ölçekli (1- Hiç katılmıyorum, 5- Tamamen katılıyorum) ifadeler bulunmaktadır.

Tablo 1: Anket Formundaki İfadeler

		Hiç Katılmıyorum	←	→	Tamamen Katılıyorum	
1	Gemi bulma ve staja başlama sürecinde, okulunun verdiği destek yeterlidir.	1	2	3	4	5
2	Okulumuzdaki staj sorumlusu, staj süresince bana destek ve yardımcı olmuştur.	1	2	3	4	5
3	Staja başlamadan önce insan kaynakları ile yaptığım ön görüşme yeterlidir.	1	2	3	4	5
4	Staja başlamadan önce staj yaptığım kurum tarafından verilen oryantasyon eğitimi yeterlidir.	1	2	3	4	5
5	Staj süresince insan kaynakları bölümünün bana verdiği destek yeterlidir.	1	2	3	4	5
6	Staj süresince geminin farklı bölümlerinde staj yapmanın eğitici olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
7	Stajda gemi kaptanı ve zabıtlardan işle ilgili yeni bilgiler öğrendim.	1	2	3	4	5
8	Stajda gemideki çalışanlardan işle ilgili yeni bilgiler öğrendim.	1	2	3	4	5
9	Staj yaptığım süre yeterlidir.	1	2	3	4	5
10	Yaptığım staj mesleği daha iyi tanımamı sağlamıştır.	1	2	3	4	5
11	Staj yaptığım kurumda gelecekte zabıt olarak çalışmayı düşünürüm.	1	2	3	4	5
12	Staj döneminde benden çok iş beklendiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
13	Staj dönemimin verimli ve faydalı geçtiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
14	İş arama sürecinde yaptığım stajın avantajı sağlayacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
15	Staj döneminde sağlanan imkânlar (ücret, kumanya, haberleşme vb.) yeterlidir.	1	2	3	4	5
16	Yaptığım stajın meslek seçimimde doğru karar vermeme sağladığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
17	Staj yaptığım gemi tipinde kariyer yapmayı düşünürüm.	1	2	3	4	5
18	Stajda gemi kaptanı ve zabıtlar işbaşında bana gerekli eğitim imkânını sağlamıştır.	1	2	3	4	5
19	Staj süresince işimle ilgili alet ve araçları yeterince kullandığımı düşünüyorum.	1	2	3	4	5
20	Staj, iş hayatına bakışımı olumlu yönde değiştirmiştir.	1	2	3	4	5
21	Staj yaptığım gemideki çalışanlar ve zabıtlar ile staj bitiminde de görüşmeyi düşünürüm.	1	2	3	4	5
22	Staj yaptığım kurumda stajyerlerin gelişimi ile ilgilenilir, staj sonrası iletişim sürdürülür.	1	2	3	4	5
23	Staj dönemi; uyum sağlama, sorumluluk alma, iletişim kurma vb. yönde yetkinlikler kazandırmıştır.	1	2	3	4	5
24	Staj yaptığım kurum staj sürecine ciddi olarak eğilir.	1	2	3	4	5
25	Staj yaptığım kurumda/gemide stajyerlere zengin eğitim içeriği sunulmaktadır.	1	2	3	4	5
26	Staj defteri uygulamasının gerekli ve faydalı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
27	Staj bitiminde; staj notu ile değerlendirilmek yerine, sınav ile değerlendirilmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
28	Staj döneminin beni iş hayatına hazırlamaya yeterli olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
29	Staj sürecimi iyi şekilde değerlendirdiğime inanıyorum.	1	2	3	4	5
30	Staj yaptığım kurumun, staj sürecimi iyi şekilde yönettiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
31	Okulda öğrendiğim bilgiler ile stajda gördüğüm uygulamaların paralel olduğunu gözlemledim.	1	2	3	4	5
32	Okulda öğrendiklerimi staj döneminde uygulamaya fırsatı buldum.	1	2	3	4	5
33	Staj dönemi becerilerimi keşfetmemi sağlamıştır.	1	2	3	4	5
34	Staj dönemi; geliştirmem gereken yetkinliklerimi (takım çalışması vb.) ortaya çıkarmıştır.	1	2	3	4	5
35	Staj dönemi; öğrenmem gereken bilgileri (bilgisayar programı, yabancı dil vb.) ortaya çıkarmıştır.	1	2	3	4	5
36	Staj döneminde kaptan ve zabıtlar tarafından olumlu ve/veya olumsuz yönde değerlendirildim.	1	2	3	4	5
37	Staj döneminde kaptan ve zabıtların benim için düşündüğü bir gelişim planı bulunmaktadır.	1	2	3	4	5
38	Staj döneminde işle ilgili yaptığım hataların, mesleği öğrenmemde faydalı olduğunu ve iş hayatında benzer hataları tekrarlamayacağımı düşünüyorum.	1	2	3	4	5

Kaynak: Demir (2010)'dan yazar tarafından uyarlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Örneklem Grubu

Araştırmanın örneklem grubu DEÜ Denizcilik Fakültesi Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölümü'nde staj yapmış olan ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden toplam 209 kişiden (bkz. **Tablo 2**) oluşmaktadır.

Tablo 2: Ankete Sınıflara Göre Katılım Oranları

Dönem	Ulaşılmaması gereken kişi sayısı	Ankete katılan kişi sayısı	Katılım yüzdesi
2. Sınıf	67	41	% 61.2
3. Sınıf	57	46	% 80.7
4. Sınıf	85	41	% 48.2
Toplam	209	128	% 61.2

Bu çalışmanın evreni, DEÜ Denizcilik Fakültesi Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölümü öğrencileridir. Örneklem grubu ise, 2015 döneminden 85 kişi, 2016 döneminden 57 kişi, 2017 döneminden 67 kişi olmak üzere Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. Ulaşılmaması gereken kişi sayısı 209, ankete katılan kişi sayısı ise, toplam 128 (41'i ikinci sınıf, 46'sı üçüncü sınıf ve 41'i dördüncü sınıf) kişidir. Dolayısıyla araştırmaya katılım oranı yaklaşık % 61 olarak gerçekleşmiştir. Fakat her öğrencinin staj sayısı sınıfına göre farklılık göstereceğinden (ikinci sınıflar 1 staj, üçüncü sınıflar 2 staj, dördüncü sınıflar 3 staj) kullanılan anket sayısı 256'ya (41+46x2+41x3) çıkmıştır. Sınıflara göre katılım oranları **Tablo 2'**de gösterilmiştir.

1.3. Araştırmanın Kısıtları

DEÜ Denizcilik Fakültesi DUİM öğrencileriyle kısıtlı olması nedeniyle araştırmadan elde edilen bulgular sadece örneklem grubunu bağlamaktadır. Bu nedenle sonuçlara dayalı olarak genelleme yapmak çok doğru olmayacaktır. Ayrıca bir takım mesleki zorluklar kızların DUİM bölümünü tercihine engel olmaktadır. Dolayısıyla kız öğrencilerin sayısının azlığı cinsiyet ekseninde yapılan analizlerin güvenilirliğini tartışılır kılmaktadır. Bir başka kısıt ise, dördüncü sınıf öğrencilerinin ankete katılım oranının nispeten daha düşük olmasının nedeni; bir kısmının hala uzun stajda olması, sınıfta kalan öğrencilerin muafiyeti ve şehir dışında bulunmalarından kaynaklanmaktadır.

Bu kısıtlara rağmen, elde edilen bulguların “açık deniz stajı” araştırması çerçevesinde yapılacak benzer çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Özellikle gelecekte yapılacak çalışmaların, diğer üniversitelerin DUİM bölümlerinde okuyan staja çıkan öğrencilerin üzerinde yapılması halinde daha sağlıklı sonuçların elde edileceği açıktır.

2. Araştırmanın Bulguları ve Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 22 paket programı kullanılmıştır. Güvenirlilik analizi, frekans tabloları, tanımlayıcı istatistik ve bağımsız T testleri kullanılmıştır. Güvenirlilik analizinde cronbach Alpha katsayısı 0,941 olarak tespit edilmiştir. Bu değer güvenirlilik sınırları içerisindedir.

Ankette yer alan ifadeleri yanıtlayan katılımcıların demografik özellikleri **Tablo 3'**te gösterilmektedir. Anketleri yanıtlayan katılımcıların yaklaşık % 90'ının “erkek” olduğu görülmektedir. Staj sayısı farklılığı olduğundan toplam katılımcı sayısı 256 üzerinden değerlendirilmiştir. Staj dönemlerine ayırıldığında; ankete katılan öğrencilerin, birinci stajını yapan öğrenci oranı % 50, ikinci stajını yapan öğrenci oranı % 34 ve üçüncü (uzun) stajını yapan öğrenci oranının da % 16 olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3: Katılımcıların* Demografik Özellikleri

BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	SAYI	YÜZDE
CİNSİYET	n	%
• Erkek	229	89,5
• Kız	27	10,5
STAJ DÖNEMİ	n	%
• 1.staj dönemi	128	50
• 2.staj dönemi	87	34
• 3.staj dönemi	41	16

Not: * Staj sayısı farklılığı nedeniyle toplam katılımcı sayısı 256 üzerinden değerlendirilmiştir.

Ankete katılan kişilerin verdikleri cevaplara göre gemi özellikleri ile ilgili bilgiler **Tablo 4**'te gösterilmektedir. Tablodan da anlaşılacağı gibi, stajlarını tek gemide yapan kişi oranının yaklaşık % 84 gibi büyük bir rakama tekabül ettiği görülmektedir. En çok staj yapılan gemi tipinin ise yaklaşık % 54 oranıyla “*dökme yük*” gemileri olduğu ve öğrencilerin yaklaşık % 62’sinin ise stajını “*Türk bayraklı*” gemilerde yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Staj Yapılan Gemilere İlişkin Bilgiler

BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	SAYI	YÜZDE
STAJ YAPILAN GEMİ SAYISI	n	%
• 1 gemi	214	83,6
• 2 gemi	36	14,1
• 3 gemi	4	1,6
• 4 gemi	2	0,8
STAJ YAPILAN GEMİ TİPİ	n	%
• Dökme yük	137	53,5
• Tanker	55	21,5
• Ro-ro	39	15,2
• Konteyner	18	7
• Diğer	7	2,7
STAJ YAPILAN GEMİ BAYRAĞI	n	%
• Türk bayraklı	158	61,7
• Yabancı bayrak	98	38,3

Ankette yer alan ifadeleri yanıtlayan katılımcıların gemilerde çalışma koşullarına ait bilgiler **Tablo 5**'te gösterilmiştir. Bu bilgilere göre sefer bölgelerinin en çok “*Akdeniz içi*” olduğu, yabancı personelle çalışma oranının düşük olduğu, çoğunluk olarak staj yapılan gemide başka DÜİM stajyerlerinin de bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu gemilerde role talimleri yapılmama oranının % 59 olduğu saptanmıştır. Gemilerde bayan personel bulunma oranının ise yaklaşık % 24’de kaldığı görülmektedir.

Tablo 5: Staj Yapılan Gemideki Çalışma Koşulları

BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	SAYI	YÜZDE
GEMİNİN SEFER BÖLGESİ	n	%
• Karadeniz bölgesi	60	23,4
• Akdeniz bölgesi	108	42,2
• Kontinental (okyanus) bölgesi	88	34,4
GEMİDE YABANCI PERSONEL	n	%
• Var	68	26,6
• Yok	188	73,4
GEMİDE BAŞKA DÜİM STAJYERİ BULUNMASI DURUMU	n	%
• Evet	175	68,4
• Hayır	81	31,6
GEMİDEKİ ROLE TALİMİ DURUMU	n	%
• Yapılıyor	151	59
• Yapılmıyor	105	41
GEMİDEKİ BAYAN PERSONEL DURUMU	n	%
• Var	62	24,2
• Yok	194	75,8

Anket sorularının kısaltılmış ifadeleri ve söz konusu ifadelere verilen cevapların ortalama değerleri **Tablo 6**'da verilmektedir. Söz konusu tabloda, katılımcıların 38 adet ifadeye verdikleri cevapların tanımlayıcı istatistiksel analizleri görülmektedir.

Tablo 6: Anket İfadelerinin Ortalamaları

No	İfadeler	Oran	No	İfadeler	Oran
1	Okul desteği	2,23	20	İş hayatına bakış	3,47
2	Staj sorumlusu	2,50	21	Staj sonrası görüşme	3,46
3	Personel müdürü	2,98	22	Stajyer gelişimi	2,78
4	Oryantasyon	3,67	23	Uyum sağlama	3,69
5	İnsan kaynakları desteği	2,80	24	Kurumun staja bakışı	2,99
6	Gemi bölümleri	4,04	25	Eğitim içeriği	2,70
7	Zabıtlardan bilgi alımı	3,96	26	Staj defteri	3,17
8	Personelden bilgi alımı	3,84	27	Staj notu	2,89
9	Staj süresi	3,72	28	İşe hazırlama	3,42
10	Meslek tanıtımı	4,20	29	Staj değerlendirmesi	3,73
11	Şirkete devam etme	2,82	30	Kurumun staj yönetimi	2,25
12	İş beklentisi	3,47	31	Staj-okul uyumu	3,30
13	Staj döneminin verimi	3,78	32	Bilgi uygulama	3,39
14	İş aramadaki avantaj	3,37	33	Beceri keşfi	3,66
15	Stajdaki imkânlar	3,09	34	Yetkinlik geliştirme	3,72
16	Doğru karar	3,46	35	Eksik tamamlama	3,67
17	Kariyer seçimi	3,06	36	Zabit değerlendirmesi	3,99
18	Eğitim imkânı	3,46	37	Gelişim planı	3,06
19	Alet kullanımı	3,59	38	Hataları fark etme	4,12

Tablo 6'da görüldüğü gibi, yapılan analiz sonuçlarına göre en çok desteklenen ifadeler sırasıyla 10., 38. ve 6. ifadelerdir. İfade 10 (*Yaptığım staj, mesleği daha iyi tanımama sağlamıştır.*), 4,20 ortalamayla en çok desteklenen ifade olurken, bu ifadeyi 4,12 ve 4,04 ortalamayla ifade 38 (*Staj döneminde işle ilgili yaptığım hataların, mesleği öğrenmemde faydalı olduğunu ve iş hayatında benzer hataları tekrarlamayacağımı düşünüyorum.*) ve ifade 6 (*Staj dönemi boyunca, geminin farklı bölümlerinde staj yapmanın eğitici ve geliştirici olduğunu düşünüyorum.*) takip etmektedir. En az desteklenen ifadeler ise sırasıyla 1., 30. ve 2. ifadelerdir. İfade 1 (*Staj yapılacak gemi bulma ve staja başlama sürecinde, okulunun bana verdiği destek yeterlidir.*), 2,23 ortalamayla en az desteklenen ifade olurken, bu ifadeyi 2,25 ve 2,50 ortalamayla ifade 30 (*Staj yaptığım kurumun, staj sürecimi iyi şekilde yönettiğine inanıyorum.*) ve ifade 2 (*Okul tarafından görevlendirilen staj sorumlusu, staj dönemi boyunca bana destek ve yardımcı olmuştur.*) izlemektedir.

Ankette yer alan 38 ifadeye uygulanan analizler sonucunda aşağıdaki beş ana hipotez (H_1 , H_2 , H_3 , H_4 , H_5) test edilmiştir:

- H_1 : Erkek ve kız öğrencilerin açık deniz stajı ile ilgili değerlendirmelerinde anlamlı bir farklılık vardır.
- H_2 : Staj yapılan gemide güverte stajyeri bulunması staj değerlendirmesinde anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.
- H_3 : Staj yapılan geminin bayrağının yabancı veya Türk bayraklı olması staj değerlendirmesinde anlamlı bir farklılık yaratmaktadır.
- H_4 : Staj yapılan gemide role talimlerinin yapılıp yapılmaması staj değerlendirmesinde anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.
- H_5 : Staj yapılan gemide bayan personel bulunması stajyerlerin staj algısında anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.

H₁ çerçevesinde yapılan bağımsız t-testi sonuçlarına göre, detaylandırılan alt hipotezlerin sadece üçünde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Desteklenen alt hipotezlerin detayları **Tablo 7**'de verilmektedir.

Tablo 7: H₁ Hipotezinin Desteklenen Alt Hipotezleri

Alt-Hipotez	İfadeler	Bağımsız Değişken	Değişken Grubu	Ortalama	t	p
H ₁₋₁	Okul desteği	Cinsiyet	Erkek	2,2969	3,123	0,003
			Kız	1,6667		
H ₁₋₁₈	Eğitim imkânı	Cinsiyet	Erkek	3,4017	-2,061	0,040
			Kız	3,9259		
H ₁₋₂₂	Stajyer gelişimi	Cinsiyet	Erkek	2,6943	-3,254	0,003
			Kız	3,5185		

Tablo 7'de görüldüğü gibi bağımsız t-testi sonuçlarına göre; H₁₋₁ alt-hipotezi çerçevesinde, “*okul desteği*” ifadesine verilen cevaplarda ortalamalar düşük olmasına rağmen erkek öğrencilerin destek algısının kız öğrencilere oranla daha tatminkâr olduğu görülmektedir. H₁₋₁₈ alt-hipotezi çerçevesinde, “*eğitim imkânı*” ifadesine verilen cevaplarda ortalamaların yüksek olmasına rağmen geminin kaptanı ve zabitlerinin işbaşında gerekli eğitim imkânını sağlaması konusunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha tatminkâr olduğu anlaşılmaktadır. H₁₋₂₂ alt-hipotezi çerçevesinde ise, “*stajyer gelişimi*” ifadesine verilen cevaplarda ortalamaların oldukça farklı olduğu ve staj yapılan kurumun stajyerlerin gelişimiyle ilgilenmesi konusunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha tatminkâr olduğu görülmektedir. H₁₋₁, H₁₋₁₈ ve H₁₋₂₂ nolu alt-hipotezlerin dışında kalan hipotezlerde anlamlı bir farklılığa rastlanmamış ve söz konusu alt hipotezler reddedilmiştir.

H₂ çerçevesinde yapılan bağımsız t-testi sonuçlarına göre, detaylandırılan alt hipotezlerin sadece üçünde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Desteklenen alt hipotezlerin detayları **Tablo 8**'de verilmektedir.

Tablo 8: H₂ Hipotezinin Desteklenen Alt Hipotezleri

Alt-Hipotez	İfadeler	Bağımsız Değişken	Değişken Grubu	Ortalama	t	p
H ₂₋₂	Staj sorumlusu	Güverte Stajyeri	Var	2,6343	2,242	0,026
			Yok	2,2346		
H ₂₋₃₆	Zabit değerlendirme	Güverte Stajyeri	Var	3,9029	-2,226	0,027
			Yok	4,1728		
H ₂₋₃₇	Gelişim planı	Güverte Stajyeri	Var	2,8800	-3,140	0,002
			Yok	3,4444		

Tablo 8'de görüldüğü gibi bağımsız t-testi sonuçlarına göre; H₂₋₂ alt-hipotezi çerçevesinde, “*staj sorumlusu*” ifadesine verilen cevaplarda ortalamalar düşük olmasına rağmen gemisinde başka bir güverte stajyeri bulunanların okul tarafından görevlendirilen staj sorumlusunun staj dönemi boyunca daha fazla destek verdiğini düşündüğü görülmektedir. H₂₋₃₆ alt-hipotezi çerçevesinde, “*zabit değerlendirme*” ifadesine verilen cevaplarda ortalamaların yüksek olmasına rağmen gemi kaptanı ve zabitler tarafından olumlu/olumsuz yönde değerlendirilme konusunda gemisinde başka bir güverte stajyeri bulunanların daha sıkıntılı olduğu anlaşılmaktadır. H₂₋₃₇ alt-hipotezi çerçevesinde ise, “*gelişim planı*” ifadesine verilen

cevaplarda ortalamaların oldukça farklı olduğu ve gemi kaptanı/zabıtların stajyer için bir gelişim planı bulunması konusunda gemisinde başka bir güverte stajyeri bulunanların daha sıkıntılı olduğu görülmektedir. H₂₋₂, H₂₋₂₆ ve H₂₋₃₇ nolu alt-hipotezlerin dışında kalan hipotezlerde anlamlı bir farklılığa rastlanmamış ve söz konusu alt hipotezler reddedilmiştir.

H₃ çerçevesinde yapılan bağımsız t-testi sonuçlarına göre, detaylandırılan alt hipotezlerin 8 alt-hipotezde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Desteklenen alt hipotezlerin detayları **Tablo 9**'da verilmektedir.

Tablo 9: H₃ Hipotezinin Desteklenen Alt Hipotezleri

Alt-Hipotez	İfadeler	Bağımsız Değişkenler	Değişken Grubu	Ortalama	T	p
H ₃₋₄	Oryantasyon	Bayrak	Türk	2,4873	-2,743	0,007
			Yabancı	2,9694		
H ₃₋₁₁	Şirkete devam etme	Bayrak	Türk	2,5443	-3,638	0,000
			Yabancı	3,2755		
H ₃₋₁₄	İş aramadaki avantaj	Bayrak	Türk	3,1203	-3,927	0,000
			Yabancı	3,7857		
H ₃₋₁₆	Doğru karar	Bayrak	Türk	3,3038	-2,967	0,003
			Yabancı	3,7245		
H ₃₋₁₇	Kariyer seçimi	Bayrak	Türk	2,8924	-2,367	0,019
			Yabancı	3,3265		
H ₃₋₃₀	Kurumun staj yönetimi	Bayrak	Türk	3,1203	-1,977	0,049
			Yabancı	3,4490		
H ₃₋₃₁	Staj-okul uyumu	Bayrak	Türk	3,1835	-2,017	0,045
			Yabancı	3,5000		
H ₃₋₃₂	Bilgi uygulama	Bayrak	Türk	3,2658	-2,111	0,036
			Yabancı	3,5918		

Tablo 9'da görüldüğü gibi bağımsız t-testi sonuçlarına göre; H₃₋₄ alt-hipotezi çerçevesinde, “*oryantasyon*” ifadesine verilen cevaplarda ortalamalar düşük olmasına rağmen yabancı bayraklı gemilerde staj yapanların staj yaptığı kurumdaki oryantasyon eğitiminin yeterli bulunduğu görülmektedir. H₃₋₁₁ alt-hipotezi çerçevesinde, “*şirkete devam etme*” ifadesine verilen cevaplarda staj yapılan kurumda çalışma konusunda yabancı bayrak gemilerde bulunanların daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. H₃₋₁₄ alt-hipotezi çerçevesinde ise, “*iş aramadaki avantaj*” ifadesine verilen cevaplarda ortalamaların oldukça farklı olduğu ve iş arama sürecinde, yapılan stajın avantaj sağlayacağı konusunda Türk bayraklı gemilerde bulunanların daha sıkıntılı olduğu görülmektedir. Ayrıca “*doğru karar*”, “*kariyer seçimi*”, “*kurumun staj yönetimi*”, “*staj-okul uyumu*” ve “*bilgi uygulama*” ifadeleri konusunda yabancı bayraklı gemilerde staj yapan öğrencilerin algıları daha olumludur. H₃₋₄, H₃₋₁₁, H₃₋₁₄, H₃₋₁₆, H₃₋₁₇, H₃₋₃₀, H₃₋₃₁ ve H₃₋₃₂ nolu alt-hipotezlerin dışında kalan hipotezlerde anlamlı bir farklılığa rastlanmamış ve söz konusu alt hipotezler reddedilmiştir.

H₄ çerçevesinde yapılan bağımsız t-testi sonuçlarına göre, detaylandırılan alt hipotezlerin 7 alt-hipotezde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Desteklenen alt hipotezlerin detayları **Tablo 10**'da verilmektedir.

Tablo 10: H₄ Hipotezinin Desteklenen Alt Hipotezleri

Alt-Hipotez	İfadeler	Bağımsız Değişkenler	Değişken Grubu	Ortalama	T	p
H ₄₋₇	Zabitlerden bilgi alımı	Role Talimi	Evet	4,2583	5,546	0,000
			Hayır	3,5238		
H ₄₋₈	Personelden bilgi alımı	Role Talimi	Evet	4,0662	4,260	0,000
			Hayır	3,5048		
H ₄₋₁₀	Meslek tanıtımı	Role Talimi	Evet	4,4238	4,649	0,000
			Hayır	3,8762		
H ₄₋₁₃	Staj dönemi verimi	Role Talimi	Evet	4,0132	4,561	0,000
			Hayır	3,4476		
H ₄₋₂₃	Uyum sağlama	Role Talimi	Evet	4,0265	6,888	0,000
			Hayır	3,2095		
H ₄₋₂₈	İşe hazırlama	Role Talimi	Evet	3,6954	5,116	0,000
			Hayır	3,0286		
H ₄₋₃₂	Bilgi uygulama	Role Talimi	Evet	3,6093	3,547	0,000
			Hayır	3,5000		

Tablo 10'da görüldüğü gibi bağımsız t-testi sonuçlarına göre; H₄₋₇ alt-hipotezi çerçevesinde, “zabitlerden bilgi alımı” ifadesine verilen cevaplarda ortalamalar yüksek olmasına rağmen role talimi yapılan gemilerde gemi kaptanı ve zabitlerden işle ilgili yeni bilgiler öğrenme konusunun daha olumlu olduğu görülmektedir. H₄₋₈ alt-hipotezi çerçevesinde, “personelden bilgi alımı” ifadesine verilen cevaplarda tayfalardan yeni bilgiler öğrenme konusunda role talimi yapılan gemilerde bulunanların daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. H₄₋₁₀ alt-hipotezi çerçevesinde ise, “meslek tanıtımı” ifadesine verilen cevaplarda ortalamaların oldukça farklı olduğu ve yapılan stajın mesleği daha iyi tanımayı sağlaması konusunda role talimi yapılmayan gemilerde bulunanların daha sıkıntılı olduğu görülmektedir. Ayrıca “staj dönemi verimi”, “uyum sağlama”, “işe hazırlama” ve “bilgi uygulama” ifadeleri konusunda role talimi yapılan gemilerde staj yapan öğrencilerin algıları daha olumludur. H₄₋₇, H₄₋₈, H₄₋₁₀, H₄₋₁₃, H₄₋₂₃, H₄₋₂₈ ve H₄₋₃₂ nolu alt-hipotezlerin dışında kalan hipotezlerde anlamlı bir farklılığa rastlanmamış ve söz konusu alt hipotezler reddedilmiştir.

H₅ çerçevesinde yapılan bağımsız t-testi sonuçlarına göre, detaylandırılan alt hipotezlerin 4 alt-hipotezde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Desteklenen alt hipotezlerin detayları **Tablo 11**'de verilmektedir.

Tablo 11: H₅ Hipotezinin Desteklenen Alt Hipotezleri

Alt-Hipotez	İfadeler	Bağımsız Değişkenler	Değişken Grubu	Ortalama	T	p
H ₅₋₈	Personelden bilgi alımı	Bayan Personel	Evet	4,1129	2,444	0,015
			Hayır	3,7474		
H ₅₋₁₉	Alet kullanımı	Bayan Personel	Evet	3,8548	2,217	0,027
			Hayır	3,5103		
H ₅₋₂₂	Stajyer gelişimi	Bayan Personel	Evet	3,1290	2,212	0,028
			Hayır	2,6701		
H ₅₋₂₃	Uyum sağlama	Bayan Personel	Evet	3,9355	2,520	0,013
			Hayır	3,6134		

Tablo 11'de görüldüğü gibi bağımsız t-testi sonuçlarına göre; H₅₋₈ alt-hipotezi çerçevesinde, “personelden bilgi alımı” ifadesine verilen cevaplarda ortalamalar yüksek olmasına rağmen bayan personel bulunan gemilerde mürettebattan işle ilgili yeni bilgiler öğrenme konusunun daha olumlu olduğu görülmektedir. H₅₋₁₉ alt-hipotezi çerçevesinde, “alet kullanımı” ifadesine

verilen cevaplarda staj süresince alet ve araçları yeterince kullanma konusunda bayan personel bulunan gemilerde bulunanların daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. H₅₋₂₂ alt-hipotezi çerçevesinde ise, “*stajyer gelişimi*” ifadesine verilen cevaplarda ortalamaların oldukça farklı olduğu ve staj yapılan kurumda stajyerlerin gelişimiyle ilgilenilmesi konusunda bayan personel bulunmayan gemilerdekilerin daha sıkıntılı olduğu görülmektedir. Ayrıca “*uyum sağlama*” ifadesi konusunda bayan personel bulunan gemilerde staj yapan öğrencilerin algıları daha olumludur. H₅₋₈, H₅₋₁₉, H₅₋₂₂ ve H₅₋₂₃ nolu alt-hipotezlerin dışında kalan hipotezlerde anlamlı bir farklılığa rastlanmamış ve söz konusu alt hipotezler reddedilmiştir.

3.Sonuçlar ve Öneriler

Açık deniz stajı; denizcilik fakültesi öğrencilerinin okullarından mezun olabilmeleri, meslekleriyle alakalı bilgi ve beceri kazanabilmeleri için en önemli dönemdir. Okulda öğrenilen teorik bilgilerin uygulamaya geçirildiği aşamadır. Bu dönem denizcilik öğrencilerinin mesleğe bakış açılarını ve kendi yeterliliklerini şekillendirmektedir. DEU Denizcilik Fakültesi Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölümü 2011-2014 yılları arası dönem incelendiğinde staja çıkmayan öğrenci sayısındaki artış dikkat çekmektedir. Düzenli olmamakla birlikte özellikle kısa dönem stajı bulmanın gittikçe zorlaştığı görülmektedir. Bu gidişata göre ileride birçok öğrencinin staj bulmada sorunlar yaşayacağı ve bununda üçüncü (uzun) stajlarını fazla tutup okullarının uzamasına neden olacağı sonucu ortaya çıkmaktadır. Çünkü uzun stajda fazla kalınmasından dolayı öğrencilerin okula gelememesine ve bu da devamsızlıktan kalmalarına neden olmaktadır. Bu sorunun giderilmesi konusunda; okul staj gemilerinin işler hale getirilmesi, staj sürelerinin bazı kriterler çerçevesinde 12 aydan daha az bir süreye indirilmesi, kısa dönem stajlarının birleştirilip iki uzun dönem stajı yapılarak bölüm müfredatlarının buna uygun hale getirilmesi gibi çözümler uygulanabilir.

Genel olarak ankete katılan öğrenciler; yaptığı stajın denizcilik mesleğini daha iyi tanınmasını sağladığını, staj döneminde işle ilgili yaptığı hataların, mesleği öğrenmesinde faydalı olduğunu ve iş hayatında benzer hataları tekrarlamayacağını ve staj dönemi boyunca geminin farklı bölümlerinde staj yapmanın eğitici/geliştirici olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca staj dönemi boyunca okulun ve staj yapılan kurumun verdiği desteğin yeterli olmadığını ifade etmektedirler. Bu durum açık deniz stajları konusunda daha sistematik bir yaklaşıma ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Araştırmada beş ana hipotez çerçevesinde 38 alt-hipotez değerlendirmeye alınmıştır. İlk hipotezde kız ve erkek öğrenciler arasında staj desteği konusunda kız öğrenciler okulun verdiği desteğin daha yetersiz olduğunu düşünmektedir. Bu çerçevede denizcilik şirketlerinin bayanlara bakış açısının okulun staj desteğine olumsuz yansıdığı ve bundan dolayı kızların daha çok ilgi beklediği düşünülmektedir. Geminin kaptanı ve zabıtlarının işbaşında gerekli eğitim imkânını sağlaması konusunda, her iki cinsiyette yüksek ortalamada cevap vermişlerdir. Bu konuda kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha olumlu bakmasının nedeni, kızların öğrenmede daha istekli olmaları ve/veya zabıtların kız stajyerlerle gemide daha fazla ilgilenmeleri olabilir. Stajyer gelişiminde şirketlerin stajyerlerle staj sonrası görüşmelerde kızların oranının daha yüksek olması ise, kızların staj bulmalarında zorluk çekmelerinden dolayı denizcilik şirketleriyle iletişimlerini devam ettirme isteklerine bağlanabilir.

İkinci hipotezde verilen cevaplarda ortalamalar düşük olmasına rağmen gemisinde başka bir güverte stajyeri bulunanların okul tarafından görevlendirilen staj sorumlusunun staj dönemi boyunca daha fazla destek verdiğini düşündüğü görülmektedir. Zabıtların değerlendirmesi

hususunda gemide başka güverte stajyeri bulunması, stajyerlere gösterilen ilginin azalmasını sağlamıştır. Buradan gemilerde birden fazla güverte stajyerinin zabit değerlendirmesini, ilgiyi ve stajyer gelişimini azalttığı kanısına varılacaktır. Gelişim planında değerlendirme yapıldığında gelişim planının yeterli olmamasının nedeni olarak zabitlerin bir gelişim planı hazırlamamaları veya böyle bir gereksinime ihtiyaç duymamaları gösterilebilir.

Üçüncü hipotezde kıstas gemi bayrağıdır. Bayrağa göre şirkette yapılan oryantasyonlar, aynı şirkette devam etme, kariyer seçimi, şirketin staj yönetimi ve staj yapılan kurumun okulla uyumu ifadelerinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Buna göre öğrencilerin bu konular hakkındaki görüşlerinin yabancı bayraklı gemilerde daha olumlu olduğu görülmektedir. Yabancı bayraklı gemilere sahip olan şirketlerin gemiye katılmadan önce yaptıkları oryantasyonların öğrenciler tarafından Türk bayraklı gemileri olan şirketlere göre daha çok beğenildiği ve olumlu bir intiba bıraktığı değerlendirilmektedir. Bunun yanında öğrencilerin şirket staj yönetimine bakışlarında; yabancı bayraklı gemili şirketlerin işlerini daha fazla ciddiye aldığı, personele verilen önemin daha çok olduğu, staj yönetiminde daha iyi oldukları, öğrencilerin beklentilerine daha iyi cevap verdikleri ifadelerle verilen cevaplar ve ortaya çıkan oranlardan da anlaşılmaktadır. Benzer şekilde staj yapılan kurum-okul uyumunda da yabancı bayraklı gemilerin daha çok beğenildiği ve tercih edildiği görülmektedir. Burada gemide yapılan uygulamaların okulda görülen derslerle ve öğrenilen bilgilerle paralellik gösterdiği sonucunun çıktığı anlaşılmaktadır. Söz konusu hipotezin geneline baktığımızda Türk bayraklı gemiler hakkındaki memnuniyetsizlik çok açık şekilde göze çarpmaktadır.

Dördüncü hipotezde ise, gemide yapılan role talimlerinin staj dönemleri, uygulamalı öğrenim ve mesleki bilgi edinme açısından ne denli önemli olduğu açıkça görülmektedir. Tüm ifadeler için verilen cevaplarda bu konunun önemsendiği ve meslekle ilgili birçok bilgi ve becerinin bu dönemde kazanıldığı düşüncesi çoğu öğrenci tarafından ciddi derecede benimsenmiştir.

Beşinci hipotezde ise “*bayanlar bu işe uygun değildir!*” genel yargısının aslında doğru olmadığı, hatta tam aksine gemide bayan bulunması; iş yapılmasının, öğrenimin, çalışanlardan daha fazla bilgi alımının ve alet-cihaz kullanımının daha iyi olduğu sonucunu getirmektedir. Yapılan bağımsız t-testleri doğrultusunda, gemide bayana ilgi daha fazla yargısının aksine, bayan personel bulunan gemilerde personelden bilgi alımı daha yüksek oranlardadır. Bunun nedeni olarak, bayanların gemide çalışmasının personeli olumlu yönde etkilediği ve çalışanları birbirine kaynaştırdığı gösterilebilir. Stajyer gelişiminin bayan personel bulunan gemilerde daha yüksek olması, gelecekte zabit olarak çalışacak öğrencilerin mesleğe bakışlarını olumlu yönde etkilemektedir. Gemilerde bayan personel bulunmasının stajyerler açısından gemiye uyum sağlama sürecini de kolaylaştırdığı verilen cevaplardan açıkça görülmektedir.

Teşekkür: Bu çalışmaya verdikleri destekten dolayı; DEÜ Denizcilik Fakültesi Denizcilik Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Mustafa KALKAN’a, ankete katılan DEÜ Denizcilik Fakültesi Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölümü öğrencilerine ve özellikle 2014-2015 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Dönemi DEÜ Denizcilik Fakültesi Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölümü “*Marine Transportation Engineering Project*” Dersi (MTE 3153) üçüncü sınıf öğrencilerine teşekkür ederim.

Kaynaklar

Demir, K. (2010) Stajyerlik Kavramının İnsan Kaynakları Yönetiminin Eğitim ve Geliştirme İşleviyle İlgisi ve Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DEÜ (Dokuz Eylül Üniversitesi) (2015) Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Staj Uygulama Yönergesi. 24.09.2013 tarih ve 416/10-11 sayılı Üniversite Senatosu. <http://www.deu.edu.tr/DEUWeb/Icerik/Icerik.php?KOD=6737>, (12.02.2015).

IMO (International Maritime Organization). (2013) Course 7.03 Officer In Charge Of A Navigational Watch. SUB-COMMITTEE ON STANDARDS OF TRAINING AND WATCHKEEPING 44th Session Agenda Item 3.

ITF (International Transport Workers' Federation). (2010) STCW (Standards of Training Certificate and Watchkeeping) A Guide for Seafarers: Taking into account the 2010 Manila Amendments. London, SE1 1DR, UK.

TDK (Türk Dil Kurumu). (2015) Staj Nedir?. Türkçe Sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.54db2a4bdf9405.98850162, (11.02.2015).

UDHB (Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı) (2015) Gemiadamları Yönetmeliği. Resmi Gazete Tarihi: 31.07.2002 Resmi Gazete Sayısı: 24832 <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.5668&sourceXmlSearch&MevzuatIliski=0>, (12.02.2015).

EK 1: Anket Formu

Bu anket formu, Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölümü öğrencileri üzerinde yürütülmekte olan “**Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Eğitiminde Açık Deniz Stajlarının Önemi Üzerine Bir Araştırma**” isimli makale çalışmasının uygulama kısmı ile ilgilidir. Bu amaçla hazırlanmış olan bu anket formunda sizden istediğimiz, soruları kendi fikirlerinizi ve yaklaşımlarınızı dikkate alarak doldurmanızdır. Lütfen cevaplarınızı anket formu üzerinde işaretlemeyen önce açıklamaları ve soruları dikkatlice okuyunuz. Bu araştırma çalışması tamamen akademik/bilimsel bir amaca yönelik olarak kullanılacaktır. Bize vereceğiniz cevaplar sadece ilgili bilimsel araştırma dâhilinde kullanılacak ve kimliğiniz kesinlikle gizli tutulacaktır. Bu araştırmaya vereceğiniz katkı için şimdiden teşekkür ederiz.

Yrd. Doç. Dr. Kpt. Barış KULEYİN
Dokuz Eylül Üniversitesi
Denizcilik Fakültesi

1. Adınız Soyadınız:
2. Cinsiyetiniz: () Erkek () Bayan
3. Staj yaptığınız dönem: () 1.staj () 2.staj () 3.staj
4. Staj yapılan gemi sayısı: () 1 () 2 () 3 () 4
5. Staj yapılan gemi tipi: 1.Gemi 2.Gemi 3.Gemi 4.Gemi
6. Staj yapılan süre: gün
7. Staj yapılan geminin inşa yılı:
8. Staj yapılan geminin sefer bölgesi: () Kabotaj () Akdeniz içi () Kontinant
9. Staj yapılan gemide yabancı personel var mıydı? () Evet () Hayır
10. Staj yapılan geminin bayrağı: () Türk () Yabancı
11. Gemide sizin haricinizde güverte stajyeri var mıydı? () Evet () Hayır
12. Gemide role talimleri yapılıyor muydu? () Evet () Hayır
13. Staj yapılan gemide bayan personel bulunuyor muydu? () Evet () Hayır

Aşağıda staj yaptığınız kurum, okulunuz, yöneticiniz ve staj döneminizle ilgili bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve bu ifadelere ne derece katıldığınıza ilişkin görüşünüzü “hiç katılmıyorum”dan “tamamen katılıyorum”a doğru uzanan ölçek üzerinde belirtiniz.	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
	1	2	3	4	5
1. Staj yapılacak gemi bulma ve staja başlama sürecinde, okulunuz bana verdiği destek yeterlidir.					
2. Okul tarafından görevlendirilen staj sorumlusu, staj dönemi boyunca bana destek ve yardımcı olmuştur.					
3. Staja başlamadan önce insan kaynakları yetkilisi ile yaptığım ön görüşme yeterlidir.					
4. Staja başlamadan önce, staj yaptığım kurum tarafından verilen oryantasyon eğitimi yeterlidir.					
5. Staj dönemi boyunca insan kaynakları bölümünün bana verdiği destek yeterlidir.					
6. Staj dönemi boyunca, geminin farklı bölümlerinde staj yapmanın eğitici ve geliştirici olduğunu düşünüyorum.					
7. Staj yaptığım gemideki gemi kaptanı ve zabıtlardan işle ilgili yeni bilgiler öğrendim.					
8. Staj yaptığım gemideki çalışanlardan (tayfalardan) işle ilgili yeni bilgiler öğrendim.					
9. Staj yaptığım süre yeterlidir.					
10. Yaptığım staj, mesleği daha iyi tanımamı sağlamıştır.					
11. Staj yaptığım kurumda gelecekte zabıt olarak çalışmayı düşünürüm.					
12. Staj döneminde benden çok iş beklendiğini düşünüyorum.					
13. Staj dönemimin verimli ve faydalı geçtiğini düşünüyorum.					

14. İş arama sürecinde, yaptığım stajın avantaj sağlayacağını düşünüyorum.					
15. Staj döneminde sağlanan imkânlar (ücret, kumanya, haberleşme vb.) yeterlidir.					
16. Yaptığım stajın meslek seçimimde doğru karar vermeme sağladığını düşünüyorum.					
17. Staj yaptığım gemi tipinde kariyer yapmayı düşünürüm.					
18. Staj yaptığım geminin kaptanı ve zabitleri işbaşında bana gerekli eğitim imkânını sağlamıştır.					
19. Staj süresince işimle ilgili alet ve araçları yeterince kullandığımı düşünüyorum.					
20. Staj, iş hayatına bakışımı olumlu yönde değiştirmiştir.					
21. Staj yaptığım gemideki çalışanlar ve zabitler ile staj bitiminde de görüşmeyi düşünürüm.					
22. Staj yaptığım kurumda stajyerlerin gelişimi ile ilgilenilir, staj sonrası iletişim sürdürülür.					
23. Staj dönemi; uyum sağlama, sorumluluk alma, iletişim kurma, takım çalışması vb. yönde yetkinlikler kazandırmıştır.					
24. Staj yaptığım kurum staj sürecine ciddi olarak eğilir.					
25. Staj yaptığım kurumda/gemide stajyerlere zengin eğitim içeriği sunulmaktadır.					
26. Staj defteri uygulamasının gerekli ve faydalı olduğunu düşünüyorum.					
27. Staj bitiminde; staj notu ile değerlendirilmek yerine, sınav ile değerlendirilmeyi tercih ederim.					
28. Staj döneminin beni iş hayatına hazırlamaya yeterli olduğunu düşünüyorum.					
29. Staj sürecimi iyi şekilde değerlendirdiğime inanıyorum.					
30. Staj yaptığım kurumun, staj sürecimi iyi şekilde yönettiğine inanıyorum.					
31. Okulda öğrendiğim bilgiler ile staj döneminde gördüğüm uygulamaların paralel olduğunu gözlemledim.					
32. Okulda öğrendiklerimi staj döneminde uygulama fırsatı buldum.					
33. Staj dönemi becerilerimi keşfetmemi sağlamıştır.					
34. Staj dönemi; geliştirmem gereken yetkinliklerimi (takım çalışması, zaman yönetimi, iletişim becerileri vb.) ortaya çıkarmıştır.					
35. Staj dönemi öğrenmem gereken bilgileri (bilgisayar programı, yabancı dil vb.) ortaya çıkarmıştır.					
36. Staj döneminde gemi kaptanı ve zabitler tarafından olumlu ve / veya olumsuz yönde değerlendirildim (yaptığım işlerle ilgili geri bildirim aldım).					
37. Staj döneminde gemi kaptanı ve zabitlerin benim için düşündüğü ve benimle paylaştığı bir gelişim planı bulunmaktadır.					
38. Staj döneminde işle ilgili yaptığım hataların, mesleği öğrenmemde faydalı olduğunu ve iş hayatında benzer hataları tekrarlamayacağımı düşünüyorum.					